

CBAC TGAU

Cymraeg Craidd

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Canllawiau Addysgu: Uned 4

Addysgu o 2025

Dyfarnu o 2027



Nid yw'r cymhwyster hwn a reoleiddir gan
Cymwysterau Cymru ar gael i ganolfannau Lloegr.

Yn arbennig i Gymru.
Yn barod i'r byd.

Cynnwys

Cyflwyniad.....	1
Nodau'r Canllawiau Addysgu.....	1
Ffyrdd ychwanegol y gall CBAC gynnig cefnogaeth:.....	1
Strwythur y Cymhwyster	2
Asesu	2
Crynodeb o'r Asesu	2
Trosolwg o Uned 4.....	3
Amcanion asesu a phwysoli Uned 4	4
Uned 4 Canllawiau i Athrawon	5
Profiadau Dysgu	8
Cyfleoedd i ymgorffori elfennau o'r Cwricwlwm i Gymru	10

Cyflwyniad

Mae CBAC TGAU Cymraeg Craidd wedi'i gymeradwyo gan Cymwysterau Cymru ac mae ar gael i bob canolfan yng Nghymru. Bydd yn cael ei ddyfarnu am y tro cyntaf yn Haf 2027, gan ddefnyddio graddau A* i G.

Nodau'r Canllawiau Addysgu

Prif nod y Canllawiau Addysgu yw cefnogi athrawon wrth iddynt gyflwyno manyleb newydd CBAC TGAU Cymraeg Craidd a chynnig arweiniad ar ofynion y cymhwyster a'r broses asesu. **Ni fwriedir i'r Canllawiau Addysgu fod yn ddogfen gynhwysfawr i gyfeirio ati** ond yn hytrach i gynnig cefnogaeth i athrawon proffesiynol wrth ddatblygu cyrsiau ysgogol a chyffrous sydd wedi'u teilwra i anghenion a sgiliau'r dysgwyr. Mae'r canllawiau'n cynnig gweithgareddau posibl yn yr ystafell ddosbarth a chysylltau i adnoddau digidol defnyddiol (gan gynnwys ein deunyddiau digidol ein hunain, sydd ar gael yn rhad ac am ddim, a rhai o ffynonellau allanol) i roi syniadau ar gyfer gwersi diddorol ac atyniadol.

Ffurdd ychwanegol y gall CBAC gynnig cefnogaeth:

- deunyddiau asesu enghreifftiol a chynlluniau marcio
- digwyddiadau dysgu proffesiynol
- adroddiadau arholwyr ar bob uned
- y gallu i gysylltu'n uniongyrchol â'r swyddog pwnc
- adnoddau ar-lein rhad ac am ddim
- Dadansoddi Canlyniadau Arholiadau
- Adolygiad Arholiadau Ar-lein

Strwythur y Cymhwyster

Mae CBAC TGAU Cymraeg Craidd yn cynnwys 4 o unedau. Cymhwyster llinol yw hwn ac nid yw'n cynnwys haenau. Nid oes hierarchaeth o ran trefn addysgu'r unedau.

	Teitl yr uned	Math o Asesiad	Pwysoli
Uned 1	Ymateb i Sbardun Gweledol	Asesiad di-arholiad	25%
Uned 2	Ymateb i Ffynonellau Amrywiol	Asesiad di-arholiad	25%
Uned 3	Paratoi at y Dyfodol	Arholiad ysgrifenedig	25%
Uned 4	Llenyddiaeth a Chreadigol	Arholiad ysgrifenedig	25%

Asesu

Crynodeb o'r Asesu

Uned 4: Llenyddiaeth a Chreadigol
Arholiad ysgrifenedig: 1 awr 30 munud
25% o'r cymhwyster

100 marc

Tasgau darllen gydag ymatebion di-eiriau ac ysgrifenedig, er enghraift ysgrifennu disgrifiadol, naratif, creadigol, dychmygus, perswadiol, mynegi barn, dadansoddol ac ymateb i lenyddiaeth. Bydd un testun gosod yn cael ei asesu pob cyfres. Bydd gwybodaeth ymlaen llaw yn cael ei gyhoeddi ynglŷn â pha destun gosod sy'n cael ei arholi ym mhob cyfres.

Ni chaniateir i ddysgwyr ddefnyddio geiriaduron nac unrhyw adnoddau eraill yn unrhyw ran o'r asesiad.

Trosolwg o Uned 4

Darllen ac Ysgrifennu – Llenyddiaeth a Chreadigol

Arholiad Ysgrifenedig: 1 awr 30 munud

25% o'r cymhwyster

Wedi'i gosod a'i marcio gan CBAC

100 marc

Pwrpas yr uned hon yw:

- galluogi dysgwyr i ddatblygu eu sgiliau ysgrifennu a darllen yn y Gymraeg
- defnyddio amrywiaeth o batrymau iaith
- defnyddio amserau gwahanol y ferf
- deall ac ymateb i fathau gwahanol o iaith ysgrifenedig ar wahanol ffurfiau, a ysgrifennwyd at amrywiaeth o ddibenion a chynulleidfa oedd deall y brif neges, y prif bwyntiau, manylion penodol a gwahanol safbwytiau mewn amrywiaeth o destunau ysgrifenedig hir a byr, syml a chymhleth, sydd yn defnyddio gwahanol amserau'r ferf ymateb i ddarnau llenyddol ac anlenyddol ystyried natur amrywiol dinasyddiaeth Cymru a'i diwylliannau, gan gynnwys safbwytiau, hunaniaeth, diwylliant a chyfraniadau cymunedau Du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol
- meddwl ac ymateb yn greadigol gan fod yn ddychmygus wrth gymhwysyo eu sgiliau.

Bydd yr uned hon yn canolbwytio ar:

- gymhwys o gwybodaeth a dealltwriaeth
- sgiliau creadigol
- ymateb i lenyddiaeth.

Disgwyllir i'r tair thema eang isod fod yn sail i ddysgu'r iaith:

- cynefin
- hunaniaeth
- diwylliant

Bydd 4 testun gosod ar gyfer yr uned hon:

1. Stori fer – Y Rhigos a'r fan hufen iâ gan Siôn Tomos Owen
2. Stori fer – Pâst Dannedd gan Mererid Thomas
3. Cerdd – Llwybrau gan Nia Morais
4. Cerdd – Y Daith gan Aneirin Karadog

Bydd CBAC yn rhyddhau gwybodaeth yr wythnos gyntaf ym mis Mawrth, yn ystod blwyddyn yr arholiad, yn nodi pa destun gosod fydd yn cael ei arholi. Un testun gosod fydd yn cael ei arholi bob blwyddyn a bydd rhwng 38 – 45 marc am yr adran hon.

Mae Uned 4 yn darparu'r canlynol ar gyfer dysgwyr..

4.1.1	Darllen
4.1.2	Ysgrifennu
4.1.3	Ymateb i lenyddiaeth a meddwl yn greadigol

Amcanion asesu a phwysoli Uned 4

AA1	<p>Deall ac ymateb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • deall ac ymateb yn feirniadol i amrywiaeth o destunau ysgrifenedig a llafar, gan ddewis a gwerthuso pwyntiau perthnasol i egluro a chefnogi dehongliadau a datblygu syniadau • gwneud cymariaethau ac egluro cysylltiadau o fewn a rhwng testunau ysgrifenedig a chyfathrebu llafar, gan ddefnyddio terminoleg briodol a chefnogi barn gyda manylion priodol o'r testun • cyfathrebu meddyliau, teimladau a barn mewn amrywiaeth o gyd-destunau, gan strwythuro dadleuon a herio'r hyn mae eraill yn ei ddweud yn hyderus ac yn sensitif • deall testunau ysgrifenedig a chyfathrebu llafar, gan gydnabod amrywiaeth o safbwytiau yn feirniadol er mwyn dod i gasgliadau ystyriol • defnyddio sgiliau cyfieithu i wella cyfathrebu. 	13%
AA2	<p>Mynegi a chyfathrebu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cyfathrebu'n glir ac effeithiol mewn cyd-destunau gwahanol, gan ddefnyddio ffurfiau, geirfa a thechnegau i ennyn diddordeb y darllenyyd/gwrandoedd • addasu cyfathrebu trwy ddewis cywair, geirfa a thechnegau sy'n briodol i wahanol gyd-destunau a chynulleidfa oedd • trefnu cyfathrebu gan ddefnyddio amrywiaeth o nodweddion ieithyddol a strwythurol • defnyddio amrywiaeth o strwythurau brawddegau ar gyfer eglurder, pwrpas ac effaith, gyda gramadeg cywir ac, mewn cyfathrebu ysgrifenedig, atalnodi a sillafu cywir. 	12%

Uned 4 Canllawiau i Athrawon

4.1		Ymhelaethiad o'r Cynnwys	Canllawiau i Athrawon
4.1.1 Darllen	<p>Dylai dysgwyr allu ac ymateb i fathau gwahanol o sbardunau darllen mewn amrywiaeth o gyd-destunau, a ysgrifennwyd at ddibenion a chynulleidfaedd gwahanol.</p> <p>Dylai dysgwyr ddeall y brif neges, y prif bwyntiau a manylion penodol mewn amrywiaeth o destunau darllen hir a byr, syml ac estynedig sydd yn amrywio o ran her ieithyddol.</p> <p>Dylai dysgwyr allu defnyddio amrywiaeth o strategaethau i grynhau, cyfuno, cymharu a dadansoddi gwybodaeth er mwyn dangos dealltwriaeth ehangach o destunau.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb yn adeiladol i wahanol syniadau a barn gan strwythuro dadleuon a mynigi barn yn hyderus.</p> <p>Dylai dysgwyr allu gwerthuso safbwytiau gwahanol yn feirniadol er mwyn dod i gasgliad ystyriol.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb i fformatau gwahanol o destun gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • testun parhaus er enghraift straeon byrion, cerddi, gwybodaeth ar-lein, deunyddiau marchnata ac erthyglau. • testunau cymysg gydag elfennau o fformatau parhaus ac amharus, er enghraift testun neu esboniad mewn rhyddiaith. • testunau hir neu destunau byr sy'n gallu cael eu cysylltu â'i gilydd drwy gyd-destun neu gyfosod, er enghraift hysbysebion. Gall y testunau gefnogi neu wrthddweud ei gilydd. 	<p>Pwrpas yr uned hon ydy galluogi dysgwyr i ddatblygu eu sgiliau darllen ac ysgrifennu yn y Gymraeg a deall ac ymateb i fathau gwahanol o iaith ysgrifenedig ar wahanol ffurfiau. Bydd cyfle iddynt ddatblygu eu sgiliau wrth ystyried y tair thema eang ond hefyd perthnasedd y themâu hyn i fywydau'r ifanc heddiw.</p> <p>Y bwriad pennaf ydy sicrhau bod dysgwyr yn gallu deall y byd o'u cwmpas ac yn gallu gwneud cysylltiadau rhwng iaith, diwylliant a hunaniaeth o fewn Cymru ac o gwmpas y byd er mwyn deall eu lle a'u cyfraniad fel unigolion at y Gymru fodern.</p> <p>Bydd disgwyl felly wrth iddynt ddechrau adnabod y byd o'u cwmpas, fod modd iddynt dderbyn a deall tafodieithoedd er mwyn cael darlun clir a chyflawn o'r Gymraeg ym mhob rhan o Gymru, a bod y dysgwyr yn gallu adnabod pwysigrwydd unrhyw elfen unigryw yn eu hardaloedd unigol. Bydd eisiau datblygu'r gallu i ddangos eu dealltwriaeth o ddeunyddiau gwahanol, gan ymateb yn ystyrlon ac yn effeithiol gan ddangos empathi a pharch at safbwytiau eraill.</p> <p>Bydd gofyn iddynt allu profi ac ymateb i amrywiaeth o ddeunyddiau darllen gan gynnwys deunydd llenyddol ac anllenyddol er mwyn cynnig mewnwlediad i ddiwylliant, pobl, hanes a gweithleoedd Cymru a'r byd ehangach gan osod sylfaen i'w dyfodol. Mae yma gyfle i ymateb i ddeunyddiau diliys a pherthnasol ond hefyd i sbarduno'r dychymyg a chreadigrwydd y dysgwyr eu hunain.</p> <p>Wrth baratoi dysgwyr, bydd angen iddynt fod yn gyfarwydd â gofynion y mathau o dasgau gwahanol gan gyfeirio'n benodol at y Deunyddiau Asesu Enghreifftiol ond ceir cyfle hefyd i ddefnyddio asesiadau arholiadau blaenorol, yn enwedig wrth ystyried y sbardunau amrywiol posibl.</p>	

<p>4.1.2 Ysgrifennu</p>	<p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu ystyr mewn amrywiaeth o gyddestunau a ffuriau penodol yn ogystal a chyfathrebu gwybodaeth, syniadau a barn.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ddefnyddio'r iaith i bwrpasau gwahanol ond hefyd i werthfawrogi rheolau gramadeg a phwysigrwydd cywirdeb iaith</p> <p>Dylai dysgwyr allu datblygu eu sgiliau ysgrifennu drwy ddefnyddio amrywiaeth o batrymau iaith a gwahanol amseroedd y ferf yn effeithiol gan ddewis geirfa a gramadeg yn effeithiol er mwyn cyfoethogi mynegiant.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu ystyr mewn amrywiaeth o gyddestunau ffurfiol ac anffurfiol er mwyn ennyn diddordeb y gynulleidfa gan ddefnyddio ystod o ffuriau ysgrifenedig gwahanol er enghraift:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arraith • blog • dyddiadur • llythyr anffurfiol • portread • stori <p>Dylai dysgwyr allu ysgrifennu mewn ffordd estynedig a dealladwy i gyflwyni ffeithiau, syniadau a barn ar gyfer gwahanol gynulleidfa oedd ac at wahanol ddibenion – er enghraift:</p> <ul style="list-style-type: none"> • disgrifiadol a naratif, • perswadiol a mynegi barn, • creadigol a dychmygus, • dadansoddol ac ymateb i lenyddiaeth. 	<p>Y bwriad pennaf ydy galluogi dysgwyr i gyfathrebu mewn ystod o sefyllfaoedd gan ddefnyddio amrywiaeth o ffuriau ac iaith bwrpasol. Bydd cyfle iddynt ddatblygu eu sgiliau wrth ystyried y tair thema eang ond hefyd perthnasedd y themâu hyn i fywydau'r ifanc heddiw.</p> <p>Mae'n bwysig bod y dysgwyr yn ymwybodol bod y strwythurau gramadegol yn drosglwyddadwy o un tema i'r llall, ac o uned i uned. Bydd angen cyfleoedd i ddysgwyr allu adalw dysgu blaenorol ac i addasu a defnyddio eu hiaith at bwrpasau penodol. Rhydd hyn gyfle am ddilyniant o'r gwaith blaenorol mewn canolfannau a chyfle i ymestyn dysgu ac addysgu'r daith iaith. Bydd modd wedyn i'r dysgwyr ddeall pwrras dysgu'r Gymraeg ond hefyd i ddechrau deall adeiladwaith yr iaith er mwyn atgyfnerthu'r ochr ramadegol. Hefyd dyma sail i godi hyder.</p> <p>Bydd angen iddynt ddefnyddio ac addasu iaith gyfarwydd, amrywio geirfa a naws yn ôl y gynulleidfa ynghyd â myfyrio ar safon eu mynegiant gan ystyried ystod o strategaethau i sicrhau eglurder. Bydd sillafu ac atalnodi yn bwysig ynghyd â'r defnydd o iaith idiomatig a chywair priodol. Bydd yr atodiad iaith yn sicrhau dilyniant ieithyddol a chysondeb o ran disgwyliadau.</p> <p>Gan fod empati mor bwysig wrth ystyried gofynion Cwricwlwm i Gymru a'r gallu i gyfathrebu yn ddeallus, bydd eisiau cynnig cyfleoedd i fynegi barn wrth ystyried a chyd nabod safbwytiau eraill.</p> <p>Rhaid cynnig cyfleoedd i ddatblygu'r sgiliau creadigol a bydd eisiau sicrhau bod y dysgwyr yn cael digon o gyfle i ysgrifennu mewn nifer o ffuriau ac addasu'r iaith yn ôl y ffurf.</p>
---	---	--

	<p>Dylai dysgwyr ddeall a defnyddio'r elfennau iaith a restrir yn Atodiad A.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu gwybodaeth, dealltwriaeth, syniadau, barn a theimladau mewn ffordd wybodus a sensitif.</p> <p>Dylai dysgwyr allu gwneud dewisiadau priodol am iaith a gramadeg gan ddefnyddio gwybodaeth am ffuriant geiriau a rheolau gramadegol i gyfoethogi mynegiant.</p>	
4.1.3 Ymateb i lenyddiaeth a meddwl yn greadigol	<p>Dylai dysgwyr allu meddwl yn greadigol a bod yn ddychmygus wrth gymhwys eu sgiliau iaith.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu'n ddisgrifiadol at wahanol ddibenion.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb i destunau parhaus llenyddol ac anllenyddol, er enghraift:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adolygiadau • cerddi • detholiadau wedi'u haddasu o nofelau • deunyddiau marchnata • gwybodaeth ar-lein • llythyrau ac erthyglau • straeon byrion. <p>Dylai dysgwyr ddeall gwahanol arddulliau sy'n cyfoethogi llenyddiaeth o fewn y testunau gosod, gan gynnwys cymhariaeth, priod-ddulliau, defnydd o ansoddeiriau, defnydd o'r synhwyrau, deialog ac amserau'r ferf.</p>	<p>Bydd cyfle yma i ddatblygu sgiliau creadigol y dysgwyr er mwyn dod i ddeall a gwerthfawrogi llenyddiaeth. Bydd modd datblygu sgiliau ieithyddol y dysgwyr er mwyn iddynt fedru defnyddio'r Gymraeg yn hyderus yn y dyfodol.</p> <p>Bydd darllen ac ymateb i amrywiaeth o weithiau llenyddol amrywiol yn datblygu eu gwybodaeth a dealltwriaeth o ddiwylliant, pobl a hanes Cymru yn ogystal a'r byd ehangach.</p> <p>Bydd cyfleoedd yma wedyn i'r dysgwyr weld perthnasedd a phwrpas dysgu'r Gymraeg fel iaith ychwanegol wrth iddynt ystyried potensial y byd dwyieithog. Bydd cryfhau dealltwriaeth a chysylltiadau gyda phartneriaid allanol sydd yn defnyddio'r Gymraeg yn llwyddiannus yn atgyfnerthu'r profiad. Trwy hyn oll bydd yr iaith yn dod yn fyw. Mae cael y cyfle i ymateb i destunau llenyddol ac anllenyddol yn datblygu dealltwriaeth y dysgwyr o'r iaith Gymraeg. Bydd darllen yn datblygu eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o'r eirfa, gramadeg a strwythur y Gymraeg yn helpu i ddatblygu eu sgiliau llafar ac ysgrifennu.</p>

Profiadau Dysgu

Dylid annog dysgwyr i ystyried y profiadau a'r sgiliau dysgu canlynol i ddatblygu eu dealltwriaeth, gwerthfawrogiad a'u hymwybyddiaeth o gynnwys y pwnc ymhellach. Mae'r wybodaeth yn y tabl isod yn darparu cyfleoedd i athrawon integreiddio'r profiadau dysgu yn rhan o'u proses o gyflwyno'r pwnc.

Profiad Dysgu	Ymhelaethiad o'r Profiad Dysgu
archwilio gwerth y Gymraeg, ei llenyddiaeth a'i diwylliant, a'i defnydd mewn cymdeithas, yng nghyd-destun Cymru a thu hwnt	<ul style="list-style-type: none"> 4.1.1 Darllen Bydd modd darllen am enwogion fel Gwynfor Evans ac Eileen Beasley a digwyddiadau yn hanes Cymru fel boddi Capel Celyn a sefydlu S4C. https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-45-teledu-cymru/diolch/ https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-3-dwr/ta-ta-tryweryn/ https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-1-gweiddi/herth-eu-pennau-2/ 4.1.2 Ysgrifennu 4.1.3 Ymateb i lenyddiaeth a meddwl yn greadigol <p>O ran llenyddiaeth bydd modd darllen chwedlau fel Y Mabinogi, Culhwch ac Olwen, Gelert, Santes Dwynwen. Ceir cyfle wedyn i ysgrifennu portread ar un o'r cymeriadau gan gymhwys eu sgiliau iaith a defnyddio iaith ddisgrifiadol gyda ffocws arbennig ar ddefnydd o ansoddeiriau, trydydd person, cymriaethau.</p>
archwilio natur amrywiol dinasyddiaeth Gymreig a'i diwylliannau, gan gynnwys safbwytiau, hunaniaeth, diwylliant a chyfraniadau du, Asiaidd ac ethnig leiafrifol	<ul style="list-style-type: none"> 4.1.1 Darllen Dyma gyfle i astudio hanes enwogion y gorffennol (fel uchod) a'u cyfraniad at hanes Cymru ynghyd â gwerthfawrogi cyfraniadau unigolion a sefyliadau heddiw er mwyn datblygu'r defnydd o'r Gymraeg a'i lle yng Nghymru a'r byd. <p>Mae angen dysgu mwy am ddylanwad unigolion heddiw fel Kizzy Crawford, Ethan Ampadu a Josh Navidi yn y byd cerddoriaeth a chwaraeon.</p> <p>IAW Tachwedd 2019</p> <ul style="list-style-type: none"> 4.1.2 Ysgrifennu 4.1.3 Ymateb i lenyddiaeth a meddwl yn greadigol <p>Dyma gyfle i edrych ar waith Sage Todz a Lloyd a Dom James a'u cyfraniadau at y byd rap Cymraeg. Bydd cyfle gwrandu ar eu gwaith a thrafod eu defnydd o dechnegau fel odl, berfau, ansoddeiriau a hefyd sut mae Sage Todz yn llwyddo i ddefnyddio'r iaith Gymraeg a'r iaith Saesneg yn ei waith.</p> <p>https://www.youtube.com/channel/UCoTBqqs853Q90NBEiq0kViA https://www.youtube.com/watch?v=y-3StJcrrqU</p>

arbrofi gyda thechnegau iaith at ddibenion creadigol	<ul style="list-style-type: none"> • 4.1.2 Ysgrifennu Bydd eisiau cynnig cyfleoedd amrywiol i arbrofi gyda ffuriau gwahanol a dulliau asesu amrywiol. Bydd eisiau canolbwytio ar destunau cyfarwydd ond hefyd cyflwyno topigau mwy heriol sydd o fewn byd ein dysgwyr. Bydd eisiau cyfleoedd i ymestyn geirfa ac ymadroddion dysgwyr ond hefyd er mwyn ymarfer yn rheolaidd fel bod modd codi hyder a phrofiadau pob unigolyn. Bydd nodi pwysigrwydd sillafu ac atalnodi yn talu ffordd ond hefyd yn helpu sicrhau cywirdeb iaith. Bydd cyfle yma i ddatblygu ochr greadigol, annibynnol y dysgwyr wrth gynnig dewisiadau iddynt o ran y ffurf i'w defnyddio ar brydiau neu opsiynau o ran tasgau gwahanol. Hefyd bydd cynnig cyfleoedd i ymateb i safbwytiau eraill yn ehangu gorwelion y dysgwyr gan adael iddynt feddwl o ddifri am bynciau a rhesymau dros ffurio barn. Bydd darllen gwaith eraill neu drafod darnau safonol yn cynnig syniadau newydd sydd yn gallu arwain at wreiddioldeb wrth ysgrifennu o'r newydd. <ul style="list-style-type: none"> • 4.1.3 Ymateb i lenyddiaeth a meddwl yn greadigol
gwneud defnydd priodol o dechnoleg ddigidol	<ul style="list-style-type: none"> • 4.1.1 Darllen Bydd modd darllen blogiau a postiau pobl fel Bronwen Lewis a Ellis Lloyd Jones ar gyfryngau cymdeithasol. • 4.1.2 Ysgrifennu Ceir cyfle yma i ymchwilio pecynnau ar-lein i greu erthygl ar gyfer cylchgrawn neu stori e.e. Adobe a Canva. • 4.1.3 Ymateb i lenyddiaeth a meddwl yn greadigol
gwneud cysylltiadau priodol gyda rhannau eraill o'r cwricwlwm er mwyn datblygu a chryfhau sgiliau dwyieithog ac amlieithog dysgwyr	<ul style="list-style-type: none"> • 4.1.1 Darllen • 4.1.2 Ysgrifennu Bydd cydweithio gydag adrannau ieithoedd yn helpu dysgwyr i weld cysylltiad rhwng ieithoedd a datblygu eu dealltwriaeth a defnydd o'r iaith e.e. trafod geiriau tebyg yn y Gymraeg, Ffrangeg a Sbaeneg, edrych ar reolau gramadeg fel safle ansoddeiriau a chyfarch pobl mewn ffordd ffurfiol ac anffurfiol. • 4.1.3 Ymateb i lenyddiaeth a meddwl yn greadigol Bydd cyfle i edrych ar lyfrau sydd wedi cyhoeddi mewn nifer o ieithoedd fel Harry Potter a Maen yr Athronydd neu Rhyfeddod a thrafod paragraffau yn y Gymraeg, Saesneg a Ffrangeg/Sbaeneg/Almaeneg. Yma bydd modd cymharu'r iaith a ddefnyddir neu cheisio deall ystyr y paragraff heb y fersiwn Saesneg.

Cyfleoedd i ymgorffori elfennau o'r Cwricwlwm i Gymru

Llinynnau Cwricwlwm i Gymru			
Themâu sy'n trawstorri			
		<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i Ddysgwyr oherwydd bod angen iddynt ddeall eu lle yn y gymdeithas ddwyieithog. Mae dysgu'r Gymraeg yn cynnig cyfleoedd newydd, heriol iddynt fydd yn fuddiol yn eu bywydau personol, eu bywydau academaidd ond hefyd yn y dyfodol o ran y lle gwaith. Bydd modd i'r dysgwyr ddysgu am eu cynefin a'u gwlad gan gynnwys traddodiadau, diwylliannau, hanesion a lle'r Gymraeg a Chymru yn ein byd heddiw.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol yn yr addysgu a dysgu:</p>	
Cyd-destunau Lleol, Cenedlaethol a Rhyngwladol	<p>Cyfeirnod y Fanylob</p> <p>4.1.1 4.1.2 4.1.3</p>	<p>Ymhelaethiad</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb yn adeiladol i wahanol syniadau a barn gan strwythuro dadleuon a mynegi barn yn hyderus.</p> <p>Dylai dysgwyr allu gwerthuso safbwytiau gwahanol yn feirniadol er mwyn dod i gasgliad ystyriol.</p> <p>Enghraift</p> <p>Bydd cyfleoedd yma i gyfeirio at elfennau pwysig CiG ac ystyried hanes a thraddodiadau Cymru ynghyd a'i hiaith yn ogystal ag ymestyn gorwelion y dysgwyr at ein gwlad a'r byd tu hwnt.</p> <p>Bydd modd trafod ystyr Cymreictod a'n hunaniaeth fel cenedl ond hefyd lle Cymru yn Ewrop a'r byd.</p> <p>Bydd modd hefyd trafod yr iaith Gymraeg gan gynnwys ymarferion a thasgau yn seiliedig ar etymoleg iaith. Rhydd hyn gyfle i'r dysgwyr ddechrau deall adeiladwaith iaith a'i rheolau gramadegol. Hefyd mae modd cymharu ieithoedd yma ac astudio'r tebygrwydd rhyngddynt, yn enwedig wrth ystyried Ffrangeg, Gwyddeleg a Sbaeneg.</p> <p>Ceir cyfle i drafod ac ymateb i sbardunau gwahanol ynghyd ag ysgrifennu at ddibenion amrywiol gan ddefnyddio ystod o ffurfiol priodol e.e.: blog, dyddiadur a phortread.</p>	

	<p>Dylai dysgwyr allu deall y brif neges, y prif bwyntiau a manylion penodol mewn amrywiaeth o destunau darllen hir a byr, syml ac estynedig sydd yn amrywio o ran her ieithyddol.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb i fformatau gwahanol o destun gan gynnwys straeon byrion ac erthyglau.</p> <p>Dylai dysgwyr allu datblygu eu sgiliau ysgrifennu drwy ddefnyddio amrywiaeth o batrymau iaith a gwahanol amseroedd y ferf yn effeithiol gan ddewis geirfa a gramadeg yn briodol er mwyn cyfoethogi mynegiant.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb i destunau parhaus llenyddol ac anllenyddol, er enghraifft, straeon byrion ac erthyglau.</p>	<p>Bydd modd edrych ar yr iaith Gymraeg a dwyieithrwydd yn eu hardaloedd lleol, manteision dwyieithrwydd a chymharu ardaloedd. Ceir cyfle yma i edrych ar niferoedd siaradwyr Cymraeg yn eu hardaloedd yn ôl canlyniadau'r Cyfrifiad. Bydd trafod ystadegau ac ymateb iddynt yn bwysig gan gynnig cyfle i ymarfer ffurfio barn a dod i gasgliad ynghyd ag adolygu rhifau a dulliau cymharu.</p> <p>Bydd athrawon yn gallu cyflwyno chwedlau (Gelert, Culhwch ac Olwen, Owain Glyndwr, Santes Dwynwen) er mwyn cyfoethogi gwybodaeth y dysgwyr am draddodiadau ac erthyglau am enwogion yn hanes Cymru (Gwynfor Evans, Eileen a Trefor Beasley) yn ogystal a digwyddiadau pwysig yn ein hanes. Rhaid bod hanesion a thraddodiadau lleoli i'w trafod hefyd er mwyn i'r dysgwyr ddod i ddeall eu cynefin yn fwy.</p> <ul style="list-style-type: none">• https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-19-addysg/y-welsh-not/• https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-45-teledu-cymru/diolch/• https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-1-gweiddi/nerth-eu-pennau-2/• Tanio'r Targed (Hodder) – Terfysgoedd Beca, Y Beasleys, Pedair Cainc y Mabinogi.
--	---	--

	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cynaliadwyedd yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i Ddysgwyr oherwydd bod yna gyfrifoldeb gan bob un ohonom i greu byd gwell ac i ddysgu parchu ac amddiffyn ein presennol a gweithio tuag at greu dyfodol gwell.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Cynaliadwyedd yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	<p>Cyfeirnod y Fanylob</p> <p>4.1.1 4.1.2 4.1.3</p>	<p>Ymhelaethiad</p> <p>Dylai dysgwyr allu deall ac ymateb i fathau gwahanol o sbardunau darllen mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ysgrifennwyd at ddibenion a chynulleidfaedd gwahanol.</p> <p>Dylai dysgwyr ymateb yn adeiladol i wahanol syniadau a barn gan strwythuro dadleuon a mynegi barn yn hyderus.</p> <p>Dylai dysgwyr allu gwerthuso safbwytiau gwahanol yn feirniadol er mwyn dod i gasgliad ystyriol.</p> <p>Dylai dysgwyr allu defnyddio amrywiaeth o strategaethau i grynhau, cyfuno, cymharu a dadansoddi gwybodaeth er mwyn dangos dealltwriaeth ehangach o destunau.</p>	<p>Enghraift</p> <p>Bydd eisiau cyfeirio'n benodol at broblemau amgylcheddol y byd gan ddechrau gyda'r ardal leol a'r ysgol. Bydd eisiau trafod ffeithiau perthnasol ac ymateb iddynt gan ffurfio barn bersonol yn ddeallus ac yn effeithiol.</p> <p>Bydd cyfle hefyd i drafod cyfraniadau unigolion fel Greta Thunberg ond hefyd unigolion lleol sy'n gwirfoddoli a gwneud gwahaniaeth i fywydau eraill a'r byd o'n cwmpas.</p> <p>Iaw Mehefin 2022</p> <p>Bydd trafod ystadegau ac ymateb iddynt yn bwysig gan gynnig cyfle i ymarfer ffurfio barn a dod i gasgliad ynghyd ag adolygu rhifau a dulliau cymharu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-51-y-m%C3%B4r/llygredd-yn-y-m%C3%B4r/ • https://www.ciwb.org/rhifynnau/blwyddyn-8/rhifyn-7-beth-ydych-chi-n-feddw-o/siocled-teg/ <p>O ran yr ochr ysgrifennu ceir cyfleoedd maith yma i baratoi areithiau, blogiau, dyddiaduron, llythyron anffurfiol at wahanol dibenion fel perswadio, cynnwys gwybodaeth ffeithiol ond hefyd barn eraill o bob oed a chefn dir. Bydd cymharu ardaloedd, safbwytiau a gweithredoedd yn ychwanegu at ddealltwriaeth y dysgwyr ond hefyd yn ymgorffori rhan bwysig o'u byd.</p>

	<p>Dylai dysgwyr allu ymateb i fformatau gwahanol o destun gan gynnwys gwybodaeth ar-lein, deunyddiau marchnata ac erthyglau.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu ystyr mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ffurfiau penodol yn ogystal â chyfathrebu gwybodaeth, syniadau a barn.</p> <p>Dylai dysgwyr allu datblygu eu sgiliau ysgrifennu drwy ddefnyddio amrywiaeth o batrymau iaith a gwahanol amseroedd y ferf yn effeithiol gan ddewis geirfa a gramadeg yn briodol er mwyn cyfoethogi mynegiant.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb i destunau parhaus llenyddol ac anllenyddol, er enghraifft cerddi.</p> <p>Dylai dysgwyr ddeall gwahanol arddulliau sy'n cyfoethogi llenyddiaeth o fewn y testunau gosod.</p>	<p>Bydd darllen Neges Heddwch ac Ewyllys Da yr Urdd 2022 yn arwainat gynnig cyfleoedd i ymateb gan fynegi barn:</p> <p>https://www.urdd.cymru/cy/neges-heddwch-eleni/negeseuon-archif/neges-heddwch-ac-ewyllys-da-2022/</p> <p>Bydd cyfle i ddarllen y gerdd Yr Argyfwng Hinsawdd gan drafod y defnydd o dechnegau megis berfau, enwau, cwestiynau. Ilinellau hir a byr ayyb. Ar ôl darllen a thrafod y gerdd fel dosbarth, bydd modd ysgrifennu ymateb l'r gerdd gan roi cyfle i fynegi barn ar ddyfodol y blaned ac ystyried ein cyfraniad fel unigolion l'r dyfodol.</p>
--	---	--

Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb	**Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i Ddysgwyr oherwydd nid oes modd gor-bwysleisio'r angen am barch a thegwch o fewn ein byd. Mae parchu a deall a derbyn safbwytiau eraill gan adnabod ymddygiadau iach a niweidiol yn holl bwysig. Yr angen am empathi a chydweithrediad sydd wrth wraig y dysgu yn sicr er mwyn dathlu rhyddid yr unigolyn tra'n cadw lles a diogelwch pawb.** **Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb yn yr addysgu a dysgu:**	Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraiff		----------------------------	--	--		4.1.1	Dylai dysgwyr allu defnyddio amrywiaeth o strategaethau i grynhau, cyfuno, cymharu a dadansoddi gwybodaeth er mwyn dangos dealltwriaeth ehangach o destunau.	Bydd yn ddefnyddiol yma i drafod materion ysgol yn gyntaf a'r angen am gyd-fyw'n gytûn. Bydd cyfle i drafod problemau o fewn yr ysgol a'r angen am reolau er mwyn cynnig trefn a diogelwch i bawb. Ceir cyfle i drafod materion pwysig i'r dysgwyr megis, pwysau'r ifanc o ran arholiadau allanol, y teulu a chyfoedion ynghyd â chyd-destunau cyfarwydd megis bwlio, gwaith cartref, gwisg ysgol ac annhegwn.		4.1.2		Ceir cyfleoedd hefyd i ymateb i sbardunau gwahanol, yn ffocysu ar unrhyw annhegwn oherwydd hil, tras, crefydd, cefndir a rhywioldeb.		4.1.3		Bydd modd yma i adolygu patrymau brawddegol amrywiol ynghyd ag arbrofi gydag amrywiaeth o dasgau ymarferol.				Hefyd ceir cyfle i ymateb i sylwadau eraill, sefyllfa oedd cyfarwydd neu eitemau newyddion gan ddangos parch, yr awydd i ddeall safbwytiau eraill a'r gallu i grynhau gwybodaeth.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
 | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |

	<p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu ystyr mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ffuriau penodol yn ogystal â chyfathrebu gwybodaeth, syniadau a barn.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb i destunau parhaus llenyddol ac anllenyddol, er enghraift, cerddi, erthyglau a straeon byrion.</p>	<p>Bydd modd hefyd gwrando ar gân <u>Eadyth 'Cydraddoldeb i Ferched</u> a thrafod y technegau a'r neges.</p> <ul style="list-style-type: none">• <u>https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-37-medi/y-deg-gorhymyn-mererid-hopwood/</u>• <u>https://www.ciwb.org/rhifynnau/blwyddyn-7/rhifyn-3-darllenwch-amwynhewch/bore-llun/</u>• <u>https://www.ciwb.org/rhifynnau/blwyddyn-7/rhifyn-3-darllenwch-amwynhewch/t%C3%AEm-p%C3%AAI-droed-yr-ysgol/</u>.
--	---	--

Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i Ddysgwyr oherwydd yr angen am barch a chydweithrediad. Bydd hyn yn helpu dysgwyr i gydnabod pwysigrwydd hawliau wrth sicrhau tegwch i bawb.</p> <p>Isod mae rhai enghreiffiniau o sut y gellid ymgorffori Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth yn yr addysgu a dysgu:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Cyfeirnod y Fanylob</th><th>Ymhelaethiad</th><th>Enghraifft</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>4.1.1 4.1.2 4.1.3</td><td> <p>Dylai dysgwyr allu deall ac ymateb i fathau gwahanol o sbardunau darllen mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ysgrifennwyd at ddibenion a chynulleidfaeodd gwahanol.</p> <p>Dylai dysgwyr ymateb yn adeiladol i wahanol syniadau a barn gan strwythuro dadleuon a mynegi barn yn hyderus.</p> <p>Dylai dysgwyr allu gwerthuso safbwytiau gwahanol yn feirniadol er mwyn dod i gasgliad ystyriol.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu ystyr mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ffurfiau penodol yn ogystal â chyfathrebu gwybodaeth, syniadau a barn.</p> </td><td> <p>Bydd cyfle yma i astudio hanes Cymru, yn enwedig hanes yr iaith a dylanwadau unigolion. Bydd modd wedyn ystyried pwysigrwydd cyfraniadau eraill a'n dyled iddynt erbyn heddiw. Bydd cyfle i ystyried pobl fel Eileen a Trefor Beasley a Betty Campbell ond hefyd i ystyried pobl ar draws y byd a frwydrodd i ennill rhyddid a pharch at eraill. Da o beth fydd meithrin empathi at bobl llai ffodus ond hefyd y cyfle i ffocysu ar yr angen am hawliau cyfartal i bawb heb ystyried lliw croen, cefndir, rhywioldeb na chrefydd.</p> <p>Bydd yma gyfle i arbrofi gyda ffurfiau pwysig megis portreadau, disgrifiadau ac areithiau gan ystyried gwaith unigolion, sefydliadau a lleoliadau yn hanes Cymru. Bydd yn dda i ddysgwyr weld enghreiffiniau o arfer dda gan fanteisio ar gyfleoedd I ystyried cryfderau darnau penodol a chynnig targedau i'w gwella.</p> <p>O ran testunau bydd modd darllen am bobl fel Malala Yousafzal a'u hanes. Yn yr erthygl isod, bydd cyfle i drafod y technegau yn yr erthygl fel priod-ddulliau, ansoddeiriau, enwau a berfau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-19-addysg/hanes-malala-yousafzai/ </td></tr> </tbody> </table>	Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraifft	4.1.1 4.1.2 4.1.3	<p>Dylai dysgwyr allu deall ac ymateb i fathau gwahanol o sbardunau darllen mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ysgrifennwyd at ddibenion a chynulleidfaeodd gwahanol.</p> <p>Dylai dysgwyr ymateb yn adeiladol i wahanol syniadau a barn gan strwythuro dadleuon a mynegi barn yn hyderus.</p> <p>Dylai dysgwyr allu gwerthuso safbwytiau gwahanol yn feirniadol er mwyn dod i gasgliad ystyriol.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu ystyr mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ffurfiau penodol yn ogystal â chyfathrebu gwybodaeth, syniadau a barn.</p>	<p>Bydd cyfle yma i astudio hanes Cymru, yn enwedig hanes yr iaith a dylanwadau unigolion. Bydd modd wedyn ystyried pwysigrwydd cyfraniadau eraill a'n dyled iddynt erbyn heddiw. Bydd cyfle i ystyried pobl fel Eileen a Trefor Beasley a Betty Campbell ond hefyd i ystyried pobl ar draws y byd a frwydrodd i ennill rhyddid a pharch at eraill. Da o beth fydd meithrin empathi at bobl llai ffodus ond hefyd y cyfle i ffocysu ar yr angen am hawliau cyfartal i bawb heb ystyried lliw croen, cefndir, rhywioldeb na chrefydd.</p> <p>Bydd yma gyfle i arbrofi gyda ffurfiau pwysig megis portreadau, disgrifiadau ac areithiau gan ystyried gwaith unigolion, sefydliadau a lleoliadau yn hanes Cymru. Bydd yn dda i ddysgwyr weld enghreiffiniau o arfer dda gan fanteisio ar gyfleoedd I ystyried cryfderau darnau penodol a chynnig targedau i'w gwella.</p> <p>O ran testunau bydd modd darllen am bobl fel Malala Yousafzal a'u hanes. Yn yr erthygl isod, bydd cyfle i drafod y technegau yn yr erthygl fel priod-ddulliau, ansoddeiriau, enwau a berfau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-19-addysg/hanes-malala-yousafzai/
Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraifft					
4.1.1 4.1.2 4.1.3	<p>Dylai dysgwyr allu deall ac ymateb i fathau gwahanol o sbardunau darllen mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ysgrifennwyd at ddibenion a chynulleidfaeodd gwahanol.</p> <p>Dylai dysgwyr ymateb yn adeiladol i wahanol syniadau a barn gan strwythuro dadleuon a mynegi barn yn hyderus.</p> <p>Dylai dysgwyr allu gwerthuso safbwytiau gwahanol yn feirniadol er mwyn dod i gasgliad ystyriol.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu ystyr mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ffurfiau penodol yn ogystal â chyfathrebu gwybodaeth, syniadau a barn.</p>	<p>Bydd cyfle yma i astudio hanes Cymru, yn enwedig hanes yr iaith a dylanwadau unigolion. Bydd modd wedyn ystyried pwysigrwydd cyfraniadau eraill a'n dyled iddynt erbyn heddiw. Bydd cyfle i ystyried pobl fel Eileen a Trefor Beasley a Betty Campbell ond hefyd i ystyried pobl ar draws y byd a frwydrodd i ennill rhyddid a pharch at eraill. Da o beth fydd meithrin empathi at bobl llai ffodus ond hefyd y cyfle i ffocysu ar yr angen am hawliau cyfartal i bawb heb ystyried lliw croen, cefndir, rhywioldeb na chrefydd.</p> <p>Bydd yma gyfle i arbrofi gyda ffurfiau pwysig megis portreadau, disgrifiadau ac areithiau gan ystyried gwaith unigolion, sefydliadau a lleoliadau yn hanes Cymru. Bydd yn dda i ddysgwyr weld enghreiffiniau o arfer dda gan fanteisio ar gyfleoedd I ystyried cryfderau darnau penodol a chynnig targedau i'w gwella.</p> <p>O ran testunau bydd modd darllen am bobl fel Malala Yousafzal a'u hanes. Yn yr erthygl isod, bydd cyfle i drafod y technegau yn yr erthygl fel priod-ddulliau, ansoddeiriau, enwau a berfau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.gweiddi.org/rhifynnau/rhifyn-19-addysg/hanes-malala-yousafzai/ 					

	<p>Dylai dysgwyr allu datblygu eu sgiliau ysgrifennu drwy ddefnyddio amrywiaeth o batrymau iaith a gwahanol amseroedd y ferf yn effeithiol gan ddewis geirfa a gramadeg yn briodol er mwyn cyfoethogi myneginiant.</p> <p>Dylai dysgwyr ddeall gwahanol arddulliau sy'n cyfoethogi llenyddiaeth o fewn y testunau gosod, gan gynnwys cymhariaeth, priod-ddulliau, defnydd o ansoddeiriau, defnydd o'r synhwyrau, deialog ac amserau'r ferf.</p>	
--	---	--

Sgiliau trawsgwricwlaidd – Llythrennedd

Gwrando	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Llythrennedd yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i ddysgwyr oherwydd bydd meithrin sgiliau cyfathrebu effeithiol yn codi hyder dysgwyr ac yn eu helpu i chwarae rhan gyflawn yn y Gymru ddwyieithog.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Llythrennedd yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.2	Ymhelaethiad <i>Ysgrifennu</i>	Enghraiftt Integreiddio sgiliau sydd wrth wraidd yr elfen hon gan ystyried mai'r un sgiliau sydd dan sylw, sef ymateb i wybodaeth wahanol. Ceir cyfleoedd felly i ddatblygu sgiliau'r llafar wrth gynnig tasgau amrywiol yn trin a thrafod deunyddiau a sbardunau er mwyn ymarfer casglu a chyfnewid gwybodaeth at bwrpasau gwahanol. Bydd gwrando ar farn eraill yn cynorthwyo'r broses ac yn datblygu gallu'r dysgwr i gydweithio gydag eraill yn effeithiol.

	Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraifft
Darllen	<p>4.1.1 4.1.3 4.1.3</p>	<p>Dylai dysgwyr allu deall y brif neges, y prif bwyntiau a manylion penodol mewn amrywiaeth o destunau darllen hir a byr, syml ac estynedig sydd yn amrywio o ran her iaith.</p> <p>Dylai dysgwyr allu defnyddio amrywiaeth o strategaethau i grynhau, cyfuno, cymharu a dadansoddi gwybodaeth er mwyn dangos dealltwriaeth ehangach o destunau.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ymateb i fformatau gwahanol o destun gan gynnwys testunau parhaus, testunau cymysg a thestunau hir a byr.</p> <p>Dylai'r dysgwyr ddeall gwahanol arddulliau sy'n cyfoethogi llenyddiaeth o fewn y testunau gosod, gan gynnwys cymhariaeth, priod-dulliau, defnydd o ansoddeiriau , defnydd o'r synhwyrau, deialog ac amserau'r ferf.</p>	<p>Dyma gyfle hefyd i ddysgwyr ddeall mwy am botensial dwyieithrwydd ynghyd ag hanes brwydrau'r gorffennol a thargedau'r dyfodol. Ceir cyfle iddynt werthfawrogi'r iaith Gymraeg a'r cyfleoedd sydd ganddynt i symud at ruglder. Bydd modd yn ogystal trafod hyn o safbwyt y gweithle gan ystyried manteision dwyieithrwydd o fewn ein byd gwaith a'r cyfleoedd sydd o'u cwmpas yn lleol, yn genedlaethol ond hefyd yn rhwngwladol.</p> <p>Bydd modd iddynt drafod barn eraill ac ymateb i'w sylwadau yn sensitif a chyda pharch.</p> <p>Mae'r dysgwyr yn cael y cyfle i ddarllen darnau llenyddol ac anlenyddol ar sawl ffurf er mwyn ehangu eu hiaith Gymraeg, eu geirfa a'u gwybodaeth am eu cynefin, eu gwlaid a'n hanes fel Cymry. Yn ogystal, ceir cyfle i ystyried hanes a thraddodiadau Cymru ac ymestyn gorwelion y dysgwyr at ein gwlaid a'r byd tu hwnt.</p> <p>Ceir cyfle i ddatblygu gwybodaeth y dysgwyr am arddull cerddi, straeon byrion a.y.y.b. Bydd sicrhau digon o ymarfer yn codi ymwybyddiaeth y dysgwyr ar sut i drosglwyddo'r wybodaeth at eu gwaith ysgrifennu.</p> <p>Bydd yn dda i ddysgwyr weld enghreiftiau o arfer dda gan fanteisio ar gyfleoedd i ystyried cryfderau darnau penodol a chynnig targedau i'w gwella.</p> <p>Ceir cyfle i drafod ac ymateb i sbardunau gwahanol ynghyd ag ysgrifennu at ddibenion amrywiol gan ddefnyddio ystod o ffurfiâu priodol e.e. adroddiad, erthygl, blog.</p> <p>Bydd yn dda i ddysgwyr weld enghreiftiau o arfer dda gan fanteisio ar gyfleoedd i ystyried cryfderau darnau penodol a chynnig targedau i'w gwella.</p>

	<p>Cyfeirnod y Fanyleb</p> <p><i>Trwy gydol yr uned</i></p>	<p>Enghraifft</p> <p>Er mai arholiad allanol sy'n profi sgiliau darllen ac ysgrifennu sydd dan sylw nid oes modd i ni anwybyddu pwysigrwydd integreiddio sgiliau.</p>	
Siarad		<p>Ceir cyfleoedd yma i drafod atebion enghreifftiol (WAGOLL; WABOLL), i osod targedau a gwella ansawdd a safon darnau penodol. Mae cyd-drafod yn elfen bwysig o ddatblygiad ieithyddol ond hefyd yn gyfleoedd yma i ymateb yn gadarnhaol i les ac iechyd dysgwyr.</p> <p>Yn ogystal mae angen i ddysgwyr sylweddoli mai un iaith sydd, er i'r sgiliau fod yn wahanol. Yn sgil hyn bydd modd iddynt ddeall perthnasedd yr holl unedau gwahanol wrth anelu at lwyddiant.</p>	
Ysgrifennu	<p>Cyfeirnod y Fanyleb</p> <p>4.1.2 4.1.3</p>	<p>Ymhelaethiad</p> <p>Dylai dysgwyr allu datblygu eu sgiliau ysgrifennu drwy ddefnyddio amrywiaeth o batrymau iaith a gwahanol amseroedd y ferf yn effeithiol gan ddewis geirfa a gramadeg yn briodol er mwyn cyfoethogi mynegiant.</p> <p>Dylai dysgwyr allu meddwl yn greadigol a bod yn ddychmygus wrth gymhwysu eu sgiliau iaith.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu'n ddisgrifiadol at wahanol dibenion.</p>	<p>Enghraifft</p> <p>Mae yma gyfleoedd yma i ddeall sut mae dysgu un iaith yn helpu dysgu'r nesaf gan ganolbwytio ar ffurfiau'r frawddeg ac adeiladwaith y Gymraeg a'i gramadeg. Mae deall ffurfio geiriau a brawddegau mor bwysig wrth ddysgu iaith a cheir cyfleoedd yma i astudio etymoleg geiriau a phatrymau fydd yn eu tro yn cynnig hyder newydd i ddysgwyr arbrofi a datblygu sgiliau annibynnol.</p> <p>Bydd dewis cyd-destunau sydd o fewn byd y dysgwyr yn cynorthwyo'r broses hon wrth ymgymryd â thasgau ymarferol eu naws. Bydd mynediad i amrywiaeth o ffurfiau darllen gan ffocysu ar arddull benodol mewn cerddi, straeon erthyglau ag ati yn cynorthwyo'r dysgwyr i ddefnyddio iaith at bwrrpas benodol yn eu gwaith ysgrifennu.</p>

Sgiliau trawsgwricwlaidd – Cymhwysedd Digidol

	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cymhwysedd Digidol yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i ddysgwyr oherwydd pwysigrwydd y byd digidol mewn bywyd ac yn y byd gwaith.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Cymhwysedd Digidol yn yr addysgu a dysgu:</p>		
Dinasyddiaeth	<p>Cyfeirnod y Fanylob</p> <p>4.1.1 4.1.2</p>	<p>Ymhelaethiad</p> <p>Dylai dysgwyr allu deall y brif neges, y prif bwyntiau a manylion penodol mewn amrywiaeth o destunau darllen hir a byr, syml ac estynedig sydd yn amrywio o ran her iaith.</p> <p>Dylai dysgwyr allu defnyddio amrywiaeth o strategaethau i grynhoi, cyfuno, cymharu a dadansoddi gwybodaeth er mwyn dangos dealltwriaeth ehangach o destunau.</p> <p>Dylai dysgwyr allu datblygu eu sgiliau ysgrifennu drwy ddefnyddio amrywiaeth o batrymau iaith a gwahanol amseroedd y ferf yn effeithiol gan ddewis geirfa a gramadeg yn briodol er mwyn cyfoethogi mynegiant.</p>	<p>Enghraift</p> <p>Bydd modd canolbwytio ar gyd-destunau fydd yn berthnasol tu hwnt i'r dysgwyr gan ystyried effeithiau'r byd digidol ar fywydau'r ifanc. Bydd yn syniad i allu trafod ystadegau, dadleuon a phenderfyniadau gwahanol cyn dod i gasgliad neu ffurfio barn bersonol.</p> <p>Bydd modd canolbwytio ar ddylanwad y we a chyfryngau cymdeithasol (yn gadarnhaol ac yn negyddol) ynghyd â'r defnydd o ffonau symudol. Hefyd effaith y datblygiadau digidol ar economi ardal gan ystyried materion pwysig fel colli swyddi a diweithdra.</p> <p>Ceir cyfleoedd yn ogystal i ymdrin â chyd-destunau ysgafnach fel labelai dillad neu siopau poblogaidd wrth ymarfer dulliau casglu, cyfnewid a chymharu gwybodaeth at ddibenion gwahanol.</p>

Rhyngweithio a Chydweithio	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.1	Ymhelaethiad <p>Dylai dysgwyr allu defnyddio amrywiaeth o strategaethau i grynhau, cyfuno, cymharu a dadansoddi gwybodaeth er mwyn dangos dealltwriaeth ehangach o destunau.</p>	Enghraiftt <p>Bydd modd i'r dysgwyr rhyngweithio a chydweithio wrth gyflawni tasgau darllen ac ysgrifennu. Mae dysgu ar y cyd yn gallu helpu dysgwyr i rannu sgiliau ac yn bendant bydd modd iddynt ddysgu o'i gilydd.</p> <p>Bydd trafod atebion enghreifftiol fel dosbarth yn ffordd arall o rhyngweithio. Bydd defnyddio asesu cyfoedion o fewn y gwersi yn sicrhau bod y dysgwyr yn deall gofynion y cynllun marcio.</p>
Cynhyrchu	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.1 4.1.2	Ymhelaethiad <p>Dylai dysgwyr allu ac ymateb i fathau gwahanol o sbardunau darllen mewn amrywiaeth o gyd-destunau, a ysgrifennwch at ddibenion a chynulleidfaedd gwahanol.</p> <p>Dylai dysgwyr allu ysgrifennu mewn ffordd estynedig a dealladwy i gyfleo ffeithiau, syniadau a barn ar gyfer gwahanol gynulleidfaedd ac at wahanol ddibenion.</p>	Enghraiftt <p>Dyma gyfile i ddatblygu sgiliau ymarferol dysgwyr ymhellach wrth eu cefnogi i ddefnyddio strategaethau penodol wrth ymateb i dasgau gwahanol, i werthfawrogi sgerbydau defnyddio byr-dymor ond hefyd i ymarfer technegau cynllunio.</p> <p>Bydd modd i'r dysgwyr ddatblygu sgiliau ymchwil gan ddefnyddio ystod o ffynonellau amrywiol i'w helpu. Hefyd bydd angen iddynt gyfiawnhau barn bersonol gan gynnig rhesymau deallus dros eu dewisiadau.</p> <p>Bydd modd i'r dysgwyr gynhyrchu tasgau mewn sawl ffurf gan wneud defnydd o ragleni cyfrifiadurol amrywiol er mwyn cynhyrchu darnau realistig.</p>

Sgiliau Cyfannol

Creadigrwydd ac Arloesi	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Creadigrwydd ac Arloesi yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i ddysgwyr oherwydd dyma gyfle i ddatblygu yr hyder i fod yn fwy chwilfrydig ac ymholgar. Bydd modd i ddysgwyr ystyried archwilio, trafod a chymharu atebion i broblemau a dechrau datblygu ffordd entreprenaidd o feddwl.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Creadigrwydd ac Arloesi yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	Cyfeirnod y Fanylob	Ymhelaethiad	Enghraift
	4.1.3	<p>Dylai dysgwyr allu meddwl yn greadigol a bod yn ddychmygus wrth gymhwysu eu sgiliau iaith.</p> <p>Dylai dysgwyr allu cyfathrebu'n ddisgrifiadol at wahanol dibenion.</p>	<p>Gan fod llenyddiaeth yn chwarae rhan bwysig yn yr uned hon, dylai athrawon sicrhau bod dysgwyr yn cael cyfleoedd i ddarllen ac ymateb i amrywiaeth o destunau llenyddol ac anllenyddol. Dylid cyflwyno'r testunau hyn mewn gwahanol fformatau, wedi'u hysgrifennu ar gyfer amrywiaeth o gynulleidfa oedd.</p> <p>Disgwylir i ddysgwyr ddeall y brif neges a manylion penodol pob darn, gan ymateb gyda chreadigrwydd a dychymyg, gan ddefnyddio amrywiaeth o gyfnodau berfau a strwythurau iaith. Dylid eu hannog i ddefnyddio eu creadigrwydd i addasu ymatebion i wahanol gynulleidfa oedd ac at wahanol ddibenion.</p>

Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i Ddysgwyr oherwydd y cysylltiadau gyda'r byd gwaith. Bydd yn paratoi'r dysgwyr i ddeall ystyr risg ond hefyd i ddeall gwerth mentro. Yn sicr bydd yn llywio eu barn o ran y byd gwaith ac yn eu cefnogi i ddeall ac ystyried effaith penderfyniadau heddiw ar ddyfodol eraill.</p> <p>Isod mae rhai enghreifftiau o sut y gellid ymgorffori Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	<p>Cyfeirnod y Fanyleb</p> <p>4.1.1 4.1.3</p>	<p>Ymhelaethiad</p> <p>Dylai dysgwyr allu defnyddio amrywiaeth o strategaethau i grynhau, cyfuno, cymharu a dadansoddi gwybodaeth er mwyn dangos dealltwriaeth ehangach o destunau.</p> <p>Dylai dysgwyr ddeall gwahanol arddulliau sy'n cyfoethogi llenyddiaeth o fewn y testunau gosod, gan gynnwys cymhariaeth, priod-ddulliau, defnydd o ansoddeiriau, defnydd o'r synhwyrau deialog ac amserau'r ferf. prydlon@aol.co.uk</p>	<p>Enghraifft</p> <p>Bydd rhaid i'r dysgwyr ddatblygu eu sgiliau datrys problemau o ran y tasgau darllen. Bydd rhaid ymarfer nifer o dechnegau fel sgimio a sganio er mwyn dod o hyd i'r atebion yn testunau.</p> <p>Am fod rhaid i'r dysgwyr ddeall gwahanol arddulliau sy'n cyfoethogi llenyddiaeth, bydd modd ymarfer dod o hyd i enghreifftiau o'r technegau amrywiol mewn darnau llenyddol ac anllenyddol.</p>

Cynllunio a Threfnu	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Cynllunio a Threfnu yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i Ddysgwyr oherwydd yr angen i cydweithio a deall gwerth ac ystyr bod yn agored i gyfraniadau eraill er mwyn cyrraedd nod y daith, yn enwedig o safbwynt y byd gwaith.</p> <p>Isod mae rhai enghreiffiau o sut y gellid ymgorffori Cynllunio a Threfnu yn yr addysgu a dysgu:</p>	
	<p>Cyfeirnod y Fanyleb</p> <p><i>Trwy gydol y uned</i></p>	<p>Enghraift</p> <p>Bydd yna gyfleoedd yma i ystyried gwybodaeth o ffynonellau gwahanol cyn trefnu digwyddiad neu ddathliad. Bydd eisiau ystyried holl elfennau'r dasg er mwyn dod i gasgliad ystyrion gan gynnig rhesymau i ategu barn.</p> <p>Bydd defnyddio sgiliau ymarferol yma yn hanfodol ac yn gyfle hefyd i adolygu ac atgyfnerthu rheolau gramadeg a phatrymau iaith.</p> <p>Bydd yma gyfle i ystyried darnau darllen amrywiol yn cynnwys ffeithiau a barn ond hefyd ceir cyfle i ymestyn sgiliau ysgrifennu gan ddefnyddio amrywiaeth o ffurfiâu gwahanol fel arraith, dyddiadur, portread neu stori.</p>

Effeithiolrwydd Personol	<p>Mae llawer o gyfleoedd i gynnwys Effeithiolrwydd Personol yn y TGAU Cymraeg Craidd. Dyma gyfleoedd sy'n bwysig i Ddysgwyr oherwydd yr angen am gydweithio mewn bywyd, cyfrannu at dîm, addasu a newid mewn sefyllfa oedd gwahanol. Bydd cyfleoedd i ystyried cryfderau'r hunan a bod yn agored i feithrin sgiliau newydd.</p> <p>Isod mae rhai enghreiffiau o sut y gellid ymgorffori Effeithiolrwydd Personol yn yr addysgu a dysgu:</p>		
	Cyfeirnod y Fanylob 4.1.1 4.1.2	Ymhelaethiad Dylai dysgwyr allu deall ac ymateb i fathau gwahanol o sbardunau darllen mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ysgrifennwyd at ddibenion a chynulleidfa oedd gwahanol. Dylai dysgwyr ymateb yn adeiladol i wahanol syniadau a barn gan strwythuro dadleuon a mynegi barn yn hyderus. Dylai dysgwyr werthuso safbwytiau gwahanol yn feirniadol er mwyn dod i gasgliad ystyriol. Dylai dysgwyr allu cyfathrebu ystyr mewn amrywiaeth o gyd-destunau a ffurfiau penodol yn ogystal â chyfathrebu gwybodaeth, syniadau a barn.	Enghraift Dyma gyfleoedd i ystyried barn a safbwytiau personol ond hefyd i ddysgu'r angen am sensitfrwydd wrth ystyried barn eraill. Ceir cyfleoedd i bwys o mesur ystyriaethau a dadleuon gwahanol ond hefyd i ymateb mewn ffordd briodol.